

Att anpassa sig till människors rörlighet på en global nivå efter flykting- och migrantkrisen

av Idriss Jazairy

Fler människor än någonsin är i rörelse runt jorden, och detta väcker behovet av ett modigt europeiskt ledarskap och ett brett stöd från media för att neutralisera de politiserade beskrivningarna av flyktingar och migranter och göra den allmänna opinionen fri från oförnuftiga rädslor, konstaterar den tidigare chefen för FNs internationella fond för jordbruksutveckling, Idriss Jazairy, i denna artikel. Artikeln kompletteras med Genève-deklaration vilken artikeln refererar till och även den viktiga New York-deklarationen från 2016.

Fler människor än någonsin är i rörelse runt jorden. Det väcker behovet av ett modigt europeiskt ledarskap och ett brett stöd från media för att neutralisera de politiserade beskrivningarna av flyktingar och migranter och göra den allmänna opinionen fri från oförnuftiga rädslor.

Fler människor än någonsin är i rörelse under globaliseringens centrifugala kraft. Femton procent av världens befolkning eller en miljard av jordens sju miljarder människor kan ses som människor i rörelse. Utvecklingsländer eller samhällen i utveckling tar emot merparten av de som flyr sina hem.

Det finns 740 miljoner internflyktingar (som alltså flytt men är kvar inom sitt hemland, HE). Därutöver finns det i världen 244 miljoner internationella migranter och 22,5 miljoner flyktingar. Världen har alltså aldrig sett en sådan sammansatt och kraftig rörelse av människor sedan slutet på Andra världskriget.

Ändå är de vanliga svaren på den utdragna migrant- och flyktingkrisen försök att förneka det oundvikliga i människors mobilitet över hela jorden och att demonisera globaliseringen som alldeles nyss hälsades som uttryck för ”marknadens magi”.

Pågående väpnade konflikter och därpå följande urskillningslösa terroristattacker liksom klimatförändringar har drabbat särskilt regionen Mellanöstern och Nordafrika (MENA) och sprider sig nu till andra regioner, inberäknat Europa.

Det har gett upphov till att angreppen på mänskliga rättigheter i samhällen i MENA-regionen förvärrats. Mer än tio miljoner människor i Syrien, Sudan, Irak och Yemen har tvingats bort från sina hemtrakter och hemländer på grund av att extremisters våld ökat och vattentillgången minskat. Tusentals flyktingar och migranter ger sig ut på förrädiskt farliga resor i ett förtvivlat sökande efter en bättre och tryggare framtid. Bara en liten andel av dessa når sådana ankomstländer som är utvecklade och rika och som kämpar för mänskliga rättigheter och demokrati.

Ändå är det just i sådana länder som bakslagen nu kommer. Längtan hos de hopträngda massorna efter ett tryggare och bättre liv befinner sig i ett limbotillstånd då mångfald och ökat samförstånd utmanas av enfald, populism och spekulativ politik.

Extremism och populism blir allt vanligare i den rika världen. Östra Europa hotar de demokratiska traditionerna på en kontinent som ses som demokratins födelseort. Valutgången i ett stort antal europeiska länder visar att populistiska partier växer fram som trovärdiga politiska aktörer.

Fastän migranterna bara utgör 0,2 procent av Europas befolkning, leder kortsiktiga uppfattningar om vad som ligger i rikets intresse och ett spridande av rädslor tillsammans med utbrott av identitetspolitik till att mänskliga rättigheter nedvärderas, särskilt behovet av att underlätta belägenheten för människor i rörelse.

Hur kan vi övervinna dessa hot mot fred och stabilitet i världen?

Det 14 december 2017 antog ett förbund av experter och organisationer från civilsamhället 2017 års Genève-deklaration, ”Mobilitet och mänsklig solidaritet, en utmaning och en möjlighet för Europa och MENA-regionen”. Den här deklarationen undertecknades av företrädare för 12 organisationer jorden runt, som drevs av idén att migrant- och flyktingkrisen kan mötas med dialog och gemensam handling.

För att nå detta ädla mål, vänder sig Genève-deklarationen till internationella beslutsfattare och kräver att de upprätthåller synen att människors globala mobilitet kan utgöra en drivkraft för sociala framsteg. Den ber beslutsfattare i arabregionen och västerlandet att identifiera mekanismer för hur man kan dela på bördor och ansvar på ett rättvist sätt för att åstadkomma skydd för människor i rörelse.

Libanon, Jordanien och Turkiet är värdländer i vilka flyktingar motsvarar 25 procent, 20 procent och 3 procent av respektive lands befolkning. Bördan har alltså lagts på fattigare länder att hantera en svår situation som de själva inte råar för.

Försök i välbärgade länder att ”befästa” sina länder och spärra av gränserna förvärrar belägenheten för dessa rörliga människor. Det bidrar till kriminaliseringen av migranter och flyktingar.

Deklarationen upprepar behovet av att öka rättvisan i de mekanismer för att dela ansvaret för värdskap för de som förflyttats, mestadels unga, vägled av principerna om internationell solidaritet, rättvisa och, varför inte erkänna det, av långsiktiga själviska intressen i värdländerna där andelen äldre hela tiden ökar. Detta är ett tillfälle för alla att hålla de höga målen i 1951 års flyktingkonvention, konventionen angående flyktingars rättsliga ställning, levande.

En väsentlig effekt av Deklarationen är den samfälliga uppmaningen att agera för att det ska inrättas ett

Globalt Fördrag för att öka skyddet av rättigheter för människor i rörelse.

Flykting- och migrantkrisen har upphört att vara förnuftig och fångas nu upp av en känslomässig stormvind. Ett sådant globalt fördrag skulle varna EU för att ”externalisera” eller ”outsourca” medlidande med människor i rörelse eller att se på frågan som enbart en fråga om säkerhet och gränskontroll.

Europeiska tjänstemän måste se människors mobilitet över hela jorden som en mänsklig rättighet, och inte bara som något som angår skyddsfrågan. Selektivt medlidande och selektiv barmhärtighet ska inte få råda när det gäller människor i rörelse. En multilateral arbetsgrupp av experter måste upprättas för att samordna tillämpningen av den Globala överenskommelsen om migration (Global Compact for Migration), den Globala överenskommelsen om flyktingar (Global Compact on Refugees) och förhoppningsvis det framtida Globala Fördraget (Global Charter).

Människors globala rörlighet får inte ses som ett hinder mot samhälleliga, sociala framsteg. Samhällen som visar respekt för mänsklig värdighet är de samhällen som med störst sannolikhet utgör vinnare i långa loppet.

Det är behov av ett modigt europeiskt ledarskap och ett brett stöd från media för att neutralisera den politiserade frågan om flyktingar och migranter och befria den allmänna opinionen från den irrationella fruktan angående detta som angripit den.

Den 5 februari, 2018

Artikeln har tidigare varit publicerad i *Other News: Information that Markets Eliminates*, 2018-02-06, publiceras här med tillåtelse av redaktören för Other News, Mario Dujisin (2018-02-07). Författaren, ambassadör Idris Jazairy är verkställande direktör för tankesmedjan ”Geneva Centre for Human Rights Advancement and Global Dialogue” samt tidigare chef för FN:s fackorgan IFAD, Internationella fonden för jordbruksutveckling.

New York-deklarationen

antagen av FN:s Generalförsamling 19 september 2016

(utdrag ur pressmeddelande)

New York-deklarationen innehåller både oförskräckta åtaganden som gäller de frågor vi nu står inför och att förbereda världen på framtida utmaningar. De innefattar åtaganden att

- Skydda alla flyktingars och migranternas mänskliga rättigheter, oavsett status. Det inkluderar kvinnors och flickors rättigheter och att sträva efter att de kan delta fullt ut på ett rättvist och meningsfullt sätt i att finna lösningar.
- Ansvara för att alla flykting- och migrantbarn får utbildning inom några få månader efter ankomsten.
- Hindra och reagera på sexuellt och könsbaserat våld.
- Stödja de länder som räddar, tar emot och inhyser ett stort antal flyktingar och migranter.
- Arbeta för att få ett slut på vanan att hålla barn i förvar för att ta reda på deras migrationsstatus.
- Starkt fördöma främlingsfientlighet mot flyktingar och migranter och stödja en världsomspännande kampanj emot det.
- Stärka de positiva bidrag som görs av migranter för den ekonomiska och sociala utvecklingen i de länder de gästar.
- Förbättra utdelningen av humanitär stöd och stöd till utveckling till de länder som påverkats mest, inberäknat genom innovativa multilaterala finansiella lösningar, med målet att fylla igen det som saknas i fonderna.
- Tillämpa ett genomgripande svar på flyktingfrågan, baserat på ett nytt ramverk som gäller medlemsstaternas, det civila samhällets och FN-systemets ansvar, närhelst det finns en stor rörelse av flyktingar eller en utdragen flyktingsituation.
- Finna nya hem för alla flyktingar som UNHCR funnit behöva nytt boende; och utöka möjligheterna för flyktingar att flytta till andra länder genom, exempelvis, arbetskraftsinvandring eller utbildning.
- Stärka det globala handhavandet av migration genom att ta in Internationella Organisationen för Migration i FN-systemet.

<https://refugeemigrants.un.org/declaration>

Genève-deklarationen:

Mobilitet och mänsklig solidaritet, en utmaning och en möjlighet för Europa och för MENA-regionen₁

De som undertecknat denna deklaration som antagits vid paneldebatten ”Migration och mänsklig solidaritet, en utmaning och en möjlighet för Europa och MENA-regionen”, som anordnades den 14 december 2017 på Förenta Nationernas kontor i Genève, är härmed överens om att tillkännage följande deklaration:

”Vi uppmärksammar det faktum att mobilitet har blivit en global företeelse som påverkar varje hörn av världen med omkring 1 miljard människor i rörelse, inberäknat migranter, flyktingar och andra människor i behov av internationellt stöd liksom människor som flytt inom sina länder;

”Vi erkänner att migration är en del av globaliseringen och fortsätter vara en positiv faktor för att åstadkomma hållbar utveckling i överensstämmelse med Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling;

”Vi medger att den förut aldrig skådade ökningen och påtvingade omflyttningen av människor i rörelse är ett globalt problem som kräver globala lösningar och inte bara ska ses som ett grannskaps- eller regionalt problem begränsat till ett givet geografiskt område;

”Vi välkomnar antagandet av 2016 års New York-deklaration, antagen av FN:s generalförsamling den 19 september 2016, som kräver att handlingsprogrammen eller de globala ramverken för migranter respektive flyktingar, Global Compact for Safe, Regular and Orderly Migration samt Global Compact on Refugees, ska vägleda Förenta Nationernas medlemsstater och internationella beslutsfattare i deras arbete för att stärka en säker, ordnad och reguljär migration och att svara på tvångsomflyttade människors behov över hela världen på det sätt som bestämts bland annat i pakten om en heltäckande ram med åtgärder för flyktingar, Comprehensive Refugee Response Framework (CRRF);

”Beroende på avsaknaden av ett enat globalt gensvar på migranters och flyktingars belägenhet, beklagar vi djupt att det blir fler och fler migranter och flyktingar som dör på Medelhavet och i andra större internationella genomfarter för migranter på Balkan och i Nordafrika;

”Vi fördömer den växande instabiliteten som syns i MENA-regionen på grund av att det blir allt fler extremistiska och våldsamma grupper som sprider osäkerhet och instabilitet och på så sätt tvingar människor att fly från sina hemtrakter;

”Vi varnar för den olyckliga inverkan av klimatförändringen och försämringen av miljön i Sahel-regionen. Det förvärrar levnadsvillkoren för miljoner människor, förorsakar ofta konflikter och tvingar folk att fly och på så sätt ökas antalet människor i rörelse. Därför manar vi internationella beslutsfattare att trycka starkare på den ogynnsamma inverkan som klimatförändringen har på människors mobilitet, i sina framtida överläggningar om migration och omflyttningar;

”Vi betonar att saken att omgärda migration med polisiära åtgärder och överbetona säkerhet inte är lösningen

på den benägenhet som människor i rörelse befinner sig i och att det står emot grundläggande principer om globalisering, ickediskriminering och icke-avvisning. Gemensamma ansträngningar måste göras för att minska användningen av en politik för att begränsa migrationen och överbetona säkerhet. I en globaliserad värld skapar avsaknaden av gensvar på flyktingarnas situation en instabilitet som sprider sig över gränser och som inte sparar de länder som begränsar tillträdet för flyktingar eller helt stänger det;

”Vi påminner om att det är en laglig och moralisk plikt att ta emot flyktingar då de definieras som de som är utanför sitt ursprungsland och behöver internationellt skydd därför att de hotas till liv, fysisk integritet eller frihet i sitt ursprungsland som resultat av förföljelse, väpnad konflikt, våld eller allvarliga allmänna oroligheter mot vilket myndigheterna i deras hemländer inte kan eller vill skydda dem, så som det sägs i 1951 års Konvention angående flyktingars rättsliga ställning and andra relevanta juridiska dokument;

”Vi påkallar uppmärksamhet på kampanjen som bygger på rädsla för flyktingar, migranter och asylsökande i många delar av världen, en kampanj som syftar till att minska eller avvisa lagliga förpliktelser och att underminera principerna om solidaritet och respekt för mänskliga rättigheter, så som de är inskrivna i länders grundlagar och lagstiftning, i internationella överenskommelser och i Förenta Nationernas stadga. Denna kampanj som bygger på rädsla växer och utmanar legitimiteten och mandatet i de multilaterala institutionerna och återinsätter tidigare nationalistiska reaktionssätt som utgör direkta hot mot fred och internationellt samarbete;

”Vi observerar att 60 procent eller mer av flyktingarna jorden runt idag är av muslimsk bakgrund och vi varnar mot att blanda ihop på ett kränkande sätt terrorism med flyktingar och asylsökande. Vi beklagar djupt alla liknande försök att kriminalisera papperslösa migranter och asylsökande oavsett religion, etnicitet, kultur, nationalitet och/eller geografiskt ursprung;

”Vi uppfordrar internationella beslutsfattare att verka för att fred och stabilitet återupprättas söder och öster om Medelhavet för att stärka säker, ordnad och reguljär migration och att öka möjligheterna till levebröd i ursprungsländerna. Vi erkänner behovet av att stödja fattigare länder som bär huvudbördan av att ta emot flyktingar;

Vi beklagar djupt de förfärliga villkoren i förvar och arrester i några transitländer för migration i vilka papperslösa migranter, flyktingar och asylsökande förnekas rätten till asyl och får sina mänskliga rättigheter kränkta genom missförhållanden, penningutpressning och avsaknad av tillgång till föda, medicin och hygien. Vi upprepar Förenta Nationernas Högkommissarie för mänskliga rättigheter H. E. Zeid Ra'ad Al Husseins synsätt. Han sade den 14 november 2017 att villkoren för försvar och arrest i Libyen

är ”en illgärning mot mänskligheten”²;

”Vi kräver att internationella beslutsfattare i sitt bistånd särskilt prioriterar länder i Sahel-regionen som är offer i sin levnadsstandard för kvarvarande ekonomiska svårigheter i förening med de ogynnsamma effekterna av klimatförändringen;

”Vi efterlyser en fortsatt dialog mellan länderna i Europa och i MENA-regionen för att fastställa skäliga mekanismer för att dela på bördor och ansvar vägledda av principerna om mänsklig solidaritet, opartiskhet, icke-avvisning, non-refoulement, ickediskriminering och rättvisa, med kännedom om att de förflyttade människor som kommit till Europeiska Unionen utgör omkring 0,2 procent av dess befolkning³ jämfört med ungefär 25 procent, 20 procent och 3 procent vardera av befolkningarna i Libanon, Jordanien och Turkiet för att bara citera några upplysande exempel⁴;

”Vi betonar behovet av att öka den globala handlingskraften för att få fram gemensamma lösningar för den rörelse av människor som tidigare aldrig skådats och att finna en gemensam grund för ett globalt ramverk för att möta migranternas och flyktingarnas belägenhet i MENA-regionen;

”Vi väddar till internationella beslutsfattare att uppfylla det behov av medel som beräknats av Förenta Nationerna i Syriska humanitära åtgärdsplanen och i Regionala flykting- och återhämtningsplanen eftersom dessa åtgärdsplaner är fortsatt underfinansierade. Vi ber också beslutsfattare att uppfylla alla andra behov av medel som Förenta Nationerna beräknat i samband med flyktingarnas akuta humanitära behov jorden runt;

”I detta avseende varnar vi för ’likgiltighetens globalisering’ gentemot flyktingar så som det lyftes fram av HH påve Franciskus den 8 juli 2013⁵;

”Vi uppfordrar världsländer att främja sina samhällens återhämtning så att integrationen och inkluderingen av migranter, flyktingar och asylsökande ökas i överensstämmelse med villkoren i Hållbar utveckling, Mål 16 (i Agenda 2030, HE);

“Vi efterlyser upprättandet av ett Globalt Fördrag (Global Charter) för att skydda människor i rörelse, särskilt innehållande de rekommendationer som framkom under konsultationsfaserna för programmen Global Compact on Safe, Regular and Orderly Migration och Global Compact on Refugees;

”Vi uppfordrar alla medlemsstater i Förenta Nationerna att bidra till att programmen Global Compact on Safe, Regular and Orderly Migration och Global Compact on Refugees förverkligas genom dialog, byggande av samförstånd och ömsesidigt engagemang och att avstå från att företa sig sådant som kan underminera de gemensamma ansträngningarna i världssamfundet för att presentera ett ramverk för ett vittomspännande internationellt samarbete kring migranter och människors mobilitet;

”Vi betonar att humanitära åtgärder för flyktingströmmar kräver handling på lång sikt som måste göra det möjligt för människor i nöd att inte bara överleva utan även ha tillgång till sådant som skapar inkomster som ett erkännande av deras produktiva förmåga, och tillgång till utbildning som ett erkännande av att nästan hälften av alla omflyttade människor är under 18 år;

”Vi uppfordrar också Förenta Nationernas medlemsstater att samarbeta med Internationella Organisationen för

Migration (IOM, UN Migration Agency, HE), UNHCR och andra organisationer som underlättar frivilligt återvändande av migranter och flyktingar inklusive asylsökande och deras inlemmande i sina ursprungsländer;

”Vi efterlyser bildandet av en arbetsgrupp mellan enheter som inkluderar kontoret för Förenta Nationernas flyktingkommissariat (UNHCR), Internationella Organisationen för Migration (IOM), kontoret för Förenta Nationernas högkommissarie för mänskliga rättigheter, Internationella Rödakorskommittén (ICRC) och organisationer från civilsamhället liksom tankesmedjor från MENA och Europa för att samordna tillämpningen av de rekommendationer som fastställts i Global Compact for Migration och i Global Compact on Refugees.”

Undertecknat av H.E. Dr. *Hanif Hassan Ali Al Qassim*, Chairman of the Geneva Centre for Human Rights Advancement and Global Dialogue, H.E. Ambassador *Idriss Jazairy*, Executive Director of the Geneva Centre for Human Rights Advancement and Global Dialogue, Monsignor *Robert J. Vitillo*, Secretary General of the International Catholic Migration Commission (ICMC), Dr. *Roberto Savio*, founder and President emeritus of the Inter Press Service (IPS), Director for International Relations of the European Centre for Peace and Development, H.E. Ambassador *Marie-Thérèse Pictet-Althann*, Permanent Observer of the Sovereign Order of Malta, Dr. *Alfred de Zayas*, United Nations Independent Expert on the Promotion of a Democratic and Equitable International Order, Mr. *Edouard Rodier*, Director of the Norwegian Refugee Council’s Europe Office (NRC), H.E. Ambassador *George Papadatos*, Head of the European Public Law Mission in Geneva, Mr. *Ramesh Jaura*, president of the Global Cooperation Council and the Director General Chief Editor of the International Press Syndicate, Dr. *Oreste Foppiani*, Head of the Department of International Relations, Associate Professor of International History & Politics, Webster University Geneva, Mr *Halle Jörn Hanssen*, journalist and author based in Norway, Mr. *David Koros*, Director of the African Centre Against Torture (ACAT) och Ms. *Ngoneh Panneh*, Founder and President of Citizens United Switzerland.

Noter:

1. https://www.gchragd.org/sites/default/files/Declaration_Migration%20and%20human%20solidarity%20a%20challenge%20and%20an%20opportunity%20for%20Europe%20and%20the%20MENA%20region_February%202018_0.pdf
2. UN News Centre 2017. "Libya's detention of migrants 'is an outrage to humanity,' says UN human rights chief Zeid." 2017-11-14. Online: www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=58084, Hämtat 2017-02-16
3. Jean Matringe (2017) "Errements de la politique migratoire de Bruxelles" i *Le Monde diplomatique*, maj 2017.
4. Noter till procentsiffrorna finns på unhcr.org/syrianrefugees/country med tillägget [.php?id=122](http://unhcr.org/syrianrefugees/country) för Libanon, och [.php?id=223](http://unhcr.org/syrianrefugees/country) för Turkiet och i Mohammad Ghazals artikel "Jordan hosts 657,000 registered Syrian refugees" i *Jordan Times* 2017-03-21, på nätet under www.jordantimes.com. (HE redigering).
5. Vatikanradion 2013: "Pope on Lampedusa: 'the globalization of indifference' ", 2013-07-08

Samtliga översättningar: Hedvig Ekerwald.

Redaktör: Claes Olsson